

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
(19^{0Σ} - 20^{0Σ} ΑΙΩΝΑΣ)

Διδάσκουσα: Λήδα Παπαστεφανάκη

Διάγραμμα ύλης

1. Εισαγωγή: Τι είναι οικονομική και κοινωνική ιστορία;

Ζητήματα μεθοδολογίας - Ζητήματα χρονολόγησης- Πηγές της οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας.

2. Η Ελλάδα στον «μακρύ» 19^ο αιώνα, 1830-1914

- Ζητήματα περιοδολόγησης
- Δημογραφία
- Εμπόριο, ναυτιλία, αγροτική οικονομία
- Μεταποίηση: Βιοτεχνίες της υπαίθρου και βασιλικές μανιφατούρες
- Πόλεις και δίκτυα. Εστίες αλλαγής

3. Η αγροτική οικονομία (19^{0ς}- αρχές 20⁰⁰ αιώνα)

- Εμπορευματικές καλλιέργειες- καλλιέργειες αυτοκατανάλωσης
- Η σταφίδα - Σταφιδική κρίση
- Αγροτικό ζήτημα Θεσσαλίας - τσιφλίκια
- Υπερατλαντική μετανάστευση

4. Η βιομηχανία, (19^{0ς}- αρχές 20⁰⁰ αιώνα)

- Περιοδολόγηση της βιομηχανικής ανάπτυξης
- Ευνοϊκές συνθήκες για τη βιομηχανία
- Μεταλλευτικός πυρετός
- Λαυρεωτικά – Ρόλος των τραπεζών
- Κράτος, δάνεια, φόροι και δημόσια έργα
- Η κρίση της βιομηχανίας
- Το ζήτημα της εκβιομηχάνισης, πρόβλημα της ιστοριογραφίας

5. Ένας τομέας αιχμής: η ελληνική εμπορική ναυτιλία

6. Ανάκαμψη, ανισότητες και κοινωνικές αλλαγές, τ. 19⁰⁰ – 1914. Η οικονομική διάσταση

- Η β' εκβιομηχάνιση
- Η ελληνική εμπορική ναυτιλία
- «Η μπελ επόκ του κεφαλαίου»: Τράπεζες – επιχειρηματικότητα.

7. Ανάκαμψη, ανισότητες και κοινωνικές αλλαγές, τ. 19^{ου} – 1914. Η κοινωνική και πολιτική διάσταση

- Κοινωνική δυσανεμία, «κοινωνικό ζήτημα»
- Από το ιδιωτικό στο δημόσιο. Η παρέμβαση του κράτους, εργατική νομοθεσία.

8. Οι πόλεμοι, 1912-1922 και οι συνέπειες τους

- Οικονομία του πολέμου. Η εγκατάσταση των προσφύγων. Ανάπτυξη των πόλεων. Προβλήματα δημόσιας υγείας

9. Ο Μεσοπόλεμος: οικονομία και κοινωνία

- Αγροτική μεταρρύθμιση - Βιομηχανία – Τράπεζες - Ναυτιλία- Η οικονομική κρίση του 1929- Μισθωτή εργασία και εργασιακές σχέσεις - Κοινωνικοί αγώνες του μεσοπολέμου.

10. Οικονομία και κοινωνία στη διάρκεια της Κατοχής

- Η λειτουργία της οικονομίας: εξαναγκαστική εργασία - μαύρη αγορά - πληθωρισμός - αντίσταση.

11. Η μεταπολεμική ανασυγκρότηση (1945-1974): ραγδαίες αλλαγές και δομικά προβλήματα

- Δόγμα Τρούμαν - Σχέδιο Μάρσαλ - εκβιομηχάνιση - αγροτική ανάπτυξη- ανοικοδόμηση των πόλεων - εσωτερική μετανάστευση - η μετανάστευση στο εξωτερικό.

12. Παρουσιάσεις εργασιών.

13. Επισκόπηση των βασικών ζητημάτων.

Προτεινόμενη βασική βιβλιογραφία

1. Χρ. ΑΓΡΙΑΝΤΩΝΗ. *Οι απαρχές της εκβιομηχάνισης στην Ελλάδα τον 19ο αιώνα*, Ιστορικό Αρχείο, Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος, Αθήνα 1986 (β' έκδοση: Κατάρτι, Αθήνα 2010)

2. Β. ΚΡΕΜΜΥΔΑΣ (επιμ.), *Εισαγωγή στην ελληνική οικονομική ιστορία, 18^{ος}-20^{ος} αιώνας*, Τυπωθήτω, Αθήνα 2002.

3. Κ. ΚΩΣΤΗΣ – Σ. ΠΕΤΜΕΖΑΣ (επιμ.), *Η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας κατά τον 19^ο αιώνα (1830-1914)*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2006.

4. Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ, *Εργασία, τεχνολογία και φύλο στην ελληνική βιομηχανία. Η κλωστοϋφαντουργία του Πειραιά, 1870-1940*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2009.

5. Γ. ΣΤΑΘΑΚΗΣ, *Το Δόγμα Τρούμαν και το Σχέδιο Μάρσαλ. Η ιστορία της αμερικανικής βοήθειας στην Ελλάδα*, Βιβλιόραμα, Αθήνα 2004.
6. Χρ. ΧΑΤΖΗΩΣΗΦ (επιμ.), *Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα: Όφεις πολιτικής και οικονομικής ιστορίας 1900-1940*, Βιβλιόραμα, Αθήνα 2009.